

LUKÁŠ HOUDEK - UMĚNÍ ZABÍJET

První květnové dny 1945 přinesly okupovanému českému území vytouženou svobodu. Nadvláda nacistické Třetí říše skončila, a ačkoliv se zdálo, že kapitulací Německa bude násilnostem na civilním obyvatelstvu učiněna přítrž, realita byla jiná. Zejména mezi koncem války a Postupimskou dohodou, která podmínky vysídlení Němců z českého pohraničí upravovala, byly zejména na základě kolektivní viny zavražděny tisíce německých civilistů – včetně těch, kteří se podíleli na protinacistickém odboji, cizinců nebo Židů. Strůjci brutálních činů byli často příslušníci Revolučních gard (někdy parodicky nazývaných Rabovací gardy), orgánů, které se začaly formovat po květnovém povstání z řad partyzánů a dobrovolníků. Ty byly následně vysílány do pohraničí, aby tuto oblast mocensky zajistily. Jejich působení provázela celá řada stížností na jejich neukázněnost, brutální činy na německých civilistech nebo rabování majetku. Obdobně jednali i někteří členové Rudé armády a obnovované československé armády.

Na krutých exekucích se však nepodílely jen ozbrojené složky, ale také řadoví čeští občané, kteří se za učiněná příkoří chtěli pomstít. Ti, kteří byli za válečné zločiny zodpovědní, ale často v prvních poválečných dnech zmizeli do Německa. Po vypuknutí vlny masových zabíjení (počet obětí je odhadován až na 30.000) dalších několik tisíc Němců spáchalo zejména z obavy z nadcházejících událostí sebevraždu.

Ti, kteří tyto události přežili, a nebyli odsunuti, pak mnohdy vedle vrahů svých blízkých prožili zbytek života, bez možnosti dojít spravedlivého procesu. Hovořit o těchto zločinech nebylo dovoleno. A ani v dnešní době řada z nás o správnosti poválečného jednání našich předků nepochybuje. „Vypálili nám Lidice, tak dostali, co jim patřilo a basta!“

Umění zabíjet je sérií 25 fotografií, které jsou rekonstrukcí vybraných masakrů německého civilního obyvatelstva v Česku v roce 1945. Autorkou kostýmů je Jana Edrová.

Při rekonstrukcích jsem vycházel z archivních dokumentů a historických analýz, dobových materiálů nebo výpovědí pamětníků, přičemž jsem je dále rozvíjel a vizuálně upravoval. Všechny z případů se však zakládají na skutečných událostech, mohou se lišit v detailech zpracování. Cílem výstavy není hodnotit a soudit jednotlivé činy, jelikož celková problematika je mnohem komplexnější. Jejím cílem je zdůraznit existenci těchto často stále zamlčovaných a odmítaných případů a podpořit proces vyrovnávání se s touto částí temné minulosti českého národa.

Lukáš Houdek